

Ketil Slagstad [f. 1983] er medisinsk redaktør i Tidsskriftet.

Foto: Sturlason

Angrep på helsepersonell i krig er intet nytt fenomen. Men brutaliteten i krigføringen i Syria har rystet en hel verden. Helsepersonell er blitt målskiver i en nøye kalkulert terrorstrategi

Også krig har regler

I Aleppo, den syriske byen som historisk sett har vært så sentral i forskjellige imperier, blir det igjen skutt fra skyteskårene i en av verdens eldste steinfestninger. Byen var lenge Syrias største, med over 2,1 millioner innbyggere. Mange har nå forlatt byen, mange har mistet livet i krigen. De menneskelige lidelsene er av et omfang det er vanskelig å ta inn over seg. Ved utgangen av fjoråret var kun en firedel av byens opprinnelige befolkning værende. Helsevesenet ligger i ruiner: To tredeler av sykehusene er ødelagte, og 95 % av legene er enten drept eller har flyktet (1).

28. april i år ble Al Quds-sykehuset i byen rammet. Sykehuset drives av syrisk helsepersonell, støttet av Leger uten grenser og Den internasjonale Røde Kors-komiteen. Bomben traff rett foran inngangspartiet til akuttmottaket (2). 27 mennesker ble drept, hvorav tre barn og seks helsearbeidere. Blant dem var dr. Maaz, en av regionens eneste gjenværende barneleger (3), og flere kvinner i fødsel. Etter angrepet er det kun seks leger og 26 sykepleiere tilbake på sykehuset.

Physicians for Human Rights har dokumentert at siden Syria-krigens start i 2011 til april i år er over 700 helsearbeidere blitt drept, hvorav minst 150 er blitt henrettet eller torturert til døde. Over 90 % av angrepene er utført av syriske og alliertes myndigheter (4). De fleste angrepene mot medisinske enheter var målrettede.

Det er ikke første gang helsepersonell blir angrepet i krig. På begge sider i den annen verdenskrig ble sykehus bombet (5). Dette la grunnlaget for Genève-konvensjonen av 1949, ratifisert av 196 land, inkludert Syria (6). Det er en krigsforbrytelse å angripe målrettet et sykehus eller medisinske fasiliteter, uavhengig om de er sivile eller militære. I nyere tid er det dokumentert angrep på helsepersonell i blant annet Rwanda, Somalia, det tidligere Jugoslavia, Libya, Irak, Yemen og Afghanistan, for eksempel ved bombingene av sykehuset til Leger uten grenser i Kunduz i fjor (6). Men ingen steder har det vært så ille som i Syria. Ikke bare er spillereglene i krig satt under press, prinsippet om helsepersonells immunitet står i fare for å erodere: I Syria-krigen er helsepersonell blitt fritt vilt.

Dette er noe av bakteppet for at FNs sikkerhetsråd nylig vedtok resolusjon 2286 om at målrettet angrep på sykehus, pasienter og sivile er uakseptabelt (7). Mer enn 80 av FNs 193 medlemsstater og Sikkerhetsrådet fordømte angrep på og trusler mot syke og sårede, sykehus og helsepersonell. De langsiktige konsekvensene for sivilbefolkningen og lokalsamfunnet ble understreket – ikke bare rammes det akutte helsetilbudet, men når sykehus ødelegges, får det konsekvenser også lenge etter krigens slutt, og sårbare grupper som

barn, eldre, gravide og kronisk syke er mest utsatt (8). «Også krig har regler», understreket FNs generalsekretær Ban Ki Moon (7).

Verdenssamfunnet er til dels handlingslammet i Syria-konflikten, der mange parter har blod på hendene. Øyelege og president i Syria, Bashar al-Assad, er ikke bare blind for hva som skjer, han er selv en aktiv forvalter av terror. Men Russland og Kina har lagt ned veto i Sikkerhetsrådet mot forsøk på å bringe Assad for Den internasjonale straffedomstolen (8). Det internasjonale rettssamfunnet har imidlertid vist seg handlekraftig tidligere, for eksempel ved å dømme Radovan Karadzic og Jean-Pierre Bemba Gombo for krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten i henholdsvis det tidligere Jugoslavia og Den demokratiske republikken Kongo. Det er altså håp om at de ansvarlige en dag vil stilles for retten. Det er likevel en mager trøst for sivilbefolkningen i Aleppo.

Dr. L., som bor i Aleppo med sin kone og sønn, er en av få gjenværende leger (1). På spørsmål om hvordan han overlever den psykologiske påkjenningen ved å bo og arbeide under slike forhold, svarer han tappert: «Når vi er under angrep, ler vi og synger *Vi blir her, vi blir her*.» Helsepersonell i Syria utviser et beundringsverdig mot og stolthet. Modig helsepersonell til tross, sivilbefolkningens hjelpebehov kan kun sikres gjennom internasjonal enighet om helsepersonells absolutte immunitet i krig.

Litteratur

1. Aleppo abandoned. A case study on health care in Syria. Physicians for Human Rights november 2015. <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/aleppo-abandoned.pdf> [22.5.2016].
2. Walsh D. On the ground in Aleppo: bloodshed, misery and hope. The New York Times 30. april 2016. http://nytimes.com/2016/05/01/world/middleeast/syrian-city-torn-by-war-shows-jarring-resolve-to-try-to-live-normally.html?_r=0 [22.5.2016].
3. Salloun R. Schwere Angriffe auf Aleppo: Eine Stadt blutet aus. Spiegel Online. <http://spiegel.de/politik/ausland/syrien-aleppo-blutet-aus-a-1090534.html> [22.5.2016].
4. Anatomy of a crisis. A map of attacks on health care in Syria. Physicians for Human Rights. https://s3.amazonaws.com/PHR_syria_map/findings.pdf [22.5.2016].
5. Coppieters B, Kashnikov B. Right intentions. Moral constraints on war: principles and cases. Oxford: Lexington books, 2002: 76.
6. Heisler M, Baker E, McKay D. Attacks on health care in Syria – normalizing violations of medical neutrality? N Engl J Med 2015; 373: 2489–91.
7. Security Council Adopts Resolution 2286 (2016). Strongly condemning attacks against medical facilities, personnel in conflict situations. United Nations Press Release 3. mai 2016. <http://un.org/press/en/2016/sc12347.doc.htm> [22.5.2016].
8. Katari RS. Medical neutrality and solidarity in the Syrian armed conflict. The Journal of Global Health 1. november 2013. <http://ghjournal.org/medical-neutrality-and-solidarity-in-the-syrian-armed-conflict/> [22.5.2016].

 Engelsk oversettelse på www.tidsskriftet.no